

2009-12-11

Sammanfattning av rapporten: "Rättvisa skatter – om beskattning av arbetsinkomster och pensioner"

Jobbskatteavdraget

Sedan 2006 har fyra steg av jobbskatteavdrag genomförts. Sammanlagt har skatten för löntagare sänkts med drygt 70 miljarder kronor.

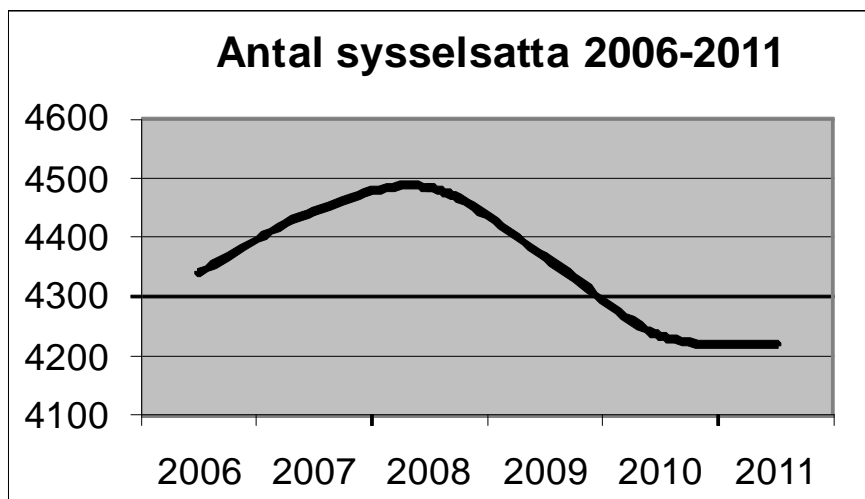
Pensionärer och andra som saknar arbetsinkomster har inte fått del av skattesänkningen. Det innebär att en pensionär betalar omkring 700 kronor mer i månaden vid jämförbara inkomster.

De två första åren var regeringen noga med att skattesänkningen skulle vara finansierad. Det har bl.a. skett genom att göra det dyrare att vara med i fack och a-kassa samt genom försämringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Vid de två senaste stegen i jobbskatteavdraget har regeringen emellertid inte finansierat skattesänkningarna alls. Finanskrisen har dessutom gjort att statsbudgeten visar växande underskott. Det gör att staten lånar varje krona som går till skattesänkningar.

Motivet för jobbskatteavdraget har enligt finansministern varit att fler ska vilja jobba och att de som jobbar ska arbeta mer. Det ska helt enkelt löna sig mer att arbeta, vilket ska öka arbetsutbudet.

Resultatet hittills är att sysselsättningen minskat kraftigt under perioden.

Vad säger experterna?

Finansministern har hävdade att alla experter är eniga om att det blir effekten av jobbskatteavdraget.

Så är nu inte fallet. Den som får en skattesänkning kan resonera på det sätt som finansministern vill, att det lönar sig mer att jobba, alltså arbetar man mer. Men det kan också innebära att man får mer pengar över och därför vill få mer fritid, dvs. man arbetar mindre. Vilken av dessa effekter som är starkast är inte alls givet.

Konjunkturinstitutet menar i och för sig att jobbskatteavdraget har en positiv effekt, men de skriver samtidigt att "vid en given taxerad inkomst får man en högre disponibel inkomst och väljer därför sannolikt att arbeta mindre" och för stora grupper har det "entydigt negativa effekter på arbetsutbudet."

Arbetsmarknadspolitiska forskare på regeringens eget institut skriver att effekten av jobbskatteavdraget inte har utvärderats, att det är omöjligt att uttala sig om den samlade effekten av jobbskatteavdraget men för stora grupper menar man också att det "skulle vi typiskt sett förvänta oss att arbetsutbudet minskar".

Det finanspolitiska rådet menar "att det hade varit lämpligare med skattesänkningar som tydligare fokuserat på grupper med låga inkomster".

Experterna är inte eniga om annat än att det är svårt att bedöma de totala effekterna blir på arbetsutbud, tillväxt och sysselsättning.

Det verkliga motivet kanske i stället är det som Finansdepartementet skrev i en hemlig promemoria, som Expressen avslöjade den 10 september 2009 att det "förbättrar lönebildningen; förstärker outsiders och sänker reservationslönen".

I klartext betyder det att arbetslösa och andra ska acceptera lägre löner!

Krångligare

Genom att jobbskatteavdraget har införts har skattesystemet blivit avsevärt krångligare. År 2006 fanns det bara en kolumn i skattetabellerna. Visste man vad man betalade i kommunalskatt så kunde man lätt utläsa vilken skatt man skulle betala. Nu beror skattenivån på ålder, inkomstslag och om pensionsavgift ska betalas. Vi har gått från att ha haft en skattetekolumn till sex olika kolumner!

Därtill ökar inkomstskillnaderna snabbt

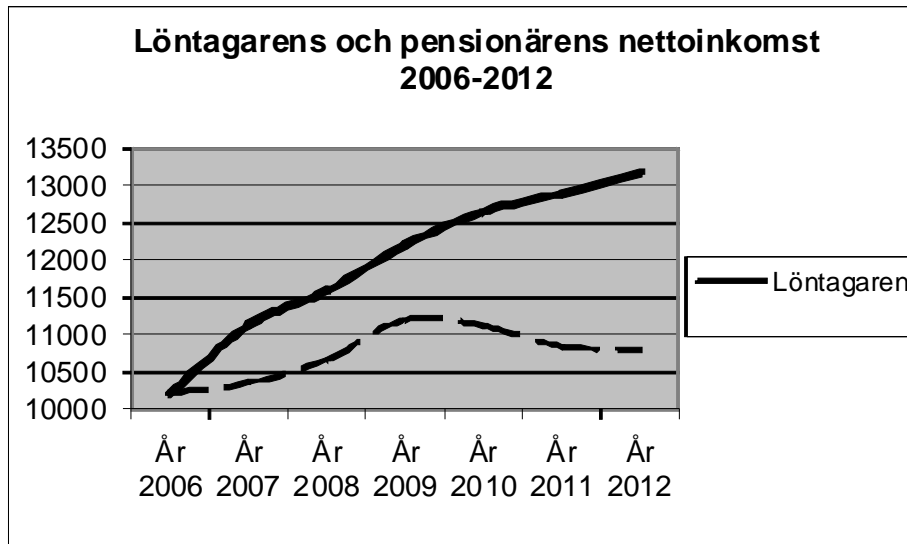
En löntagare och en pensionär som hade samma bruttoinkomst och samma nettoinkomst år 2006 har idag en inkomstskillnad på 9 procent.

Löntagaren har alltså netto 9 procent mer än pensionären. Till största delen beror skillnaden på att de idag betalar olika mycket i skatt.

De närmaste tre åren kommer skillnaderna att bli ännu större, eftersom pensionären inte kommer att få sin inkomst uppräknad. Den så kallade

bromsen i pensionssystemet slår till. Det innebär att pensionen kommer att minska de närmaste tre åren, enligt prognosen.

År 2012 kommer pensionären att ha hela 22 procent mindre att röra sig med än löntagaren om prognosen slår in.

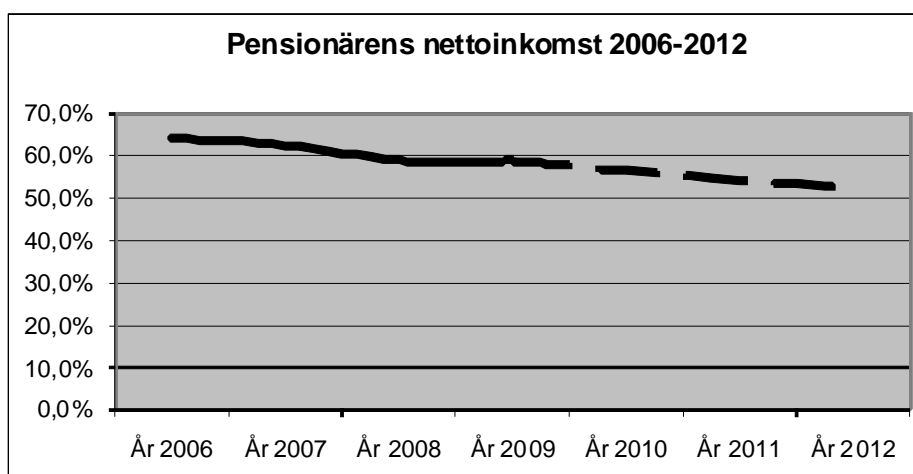
Om vi istället utgår från vad en vanlig löntagare får i pension, så är det idag lite drygt 60 procent.

År 2006 kunde löntagaren räkna med att få nästan 65 procent i nettoinkomst i förhållande till nettolönen som arbetstagare.

År 2012 kommer nettoinkomsten att ha sjunkit till 52 procent av löntagarens nettoinkomst.

Förändringen beror på en kombination av bromsen i pensionssystemet och den stora skatteskillnaden mellan yrkesverksamma och pensionärer.

Pensionären kommer kontinuerligt att få en allt lägre andel av löntagarens inkomst.

Hur det ser ut i andra länder?

En forskningsassistent som genomfört en studie av beskattningen i 18 länder skriver: "Sverige är det enda av de jämförda länderna där pensionerna genomgående belastas högre än arbetsinkomster."

I alla andra länder betalar en pensionär mindre i skatt än en löntagare vid jämförbara inkomster. Några exempel vad en pensionär betalar i skatt vid inkomster som motsvarar vad en vanlig löntagare får i pension i respektive land:

- Australien: 10 procentenheter lägre
- Danmark: 7 procentenheter lägre
- Finland: 1 procentenhet lägre
- Frankrike: 13 procentenheter lägre
- Nederländerna: 15 procentenheter lägre
- Norge: 6 procentenheter lägre
- Tyskland: 18 procentenheter lägre

Slutsats: Skattesystemet har genom jobbskatteavdraget blivit

- Krångligare
- Mindre legitimt
- Orättvisare
- Och har haft tveksamma effekter

Denna rapport är producerad av Lars-Olof Pettersson, Unionkonsult i Rådhusgruppen AB, på uppdrag av PRO.

Hela rapporten finns att läsa på www.pro.se

Kontakt: Maja Fröman, informationschef PRO, 08-701 67 32, 070-247 17 99